

תיקוני עירובין

עירובין למעשה
עיון | שימוש | שכרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 256
תמוז תש"פ

הודעה חשובה לגבאים ולמזכירי הרבים

עקב הביקוש הגדול לקראת תחילת לימוד מסכת עירובין במסגרת הדף היומי, שיחל בתאריך כ"א אב תש"פ, לראות את המצגות המיוחדות של "מוקד העירובין" הממחישות את עשיית העירובים בזמנינו, עם המחשה של תמונות מהעירובים בערים וישובים.

אך עקב המצב והצורך להיזהר בשמירת הבריאות בימים אלו, לא ניתן לערוך הקרנה רבת משתתפים, והאפשרות היחידה היא שכל גבאי ומגיד שיעור יערוך בעצמו בשיעור מצומצם, למשתתפים הקבועים שגרים באותו אזור.

על מנת לסייע בהשגת המיכשור הנצרך לכך

אנו מעמידים למארגנים אפשרות לקבל בהשאלה

מערכת ומשלמת להקרנה

כולל מקרן, מסך מנד, ורמקול (ללא צורך במחשב)

במחיר מסובסד מיוחד לכיסוי ההוצאות (60 ש"ח בלבד)

ניתן לקבל - בבני ברק 03-619-5849

בירושלים - 05832-48-468

במודיעין עילית - 05271-66-350

שיעורים בהלכות המעשיות במניני החצרות

בשבוע זה המשכנו בס"ד במסירת השיעורים במגוון נושאים ובמקומות שונים, מתוך שמירה על המגבלות המתחדשות בימים אלו. בליל שבת התקיים שיעור באחד ממניני החצרות בעיר בני ברק. השיעור עסק בדיני העירוב באותה חצר, החל מכשרות גובה הגדר, ודיני עומד מרובה על הפרוץ, דין פי תקרה מתקרת הבנין, ודין צורת הפתח מעמודי הבנין. וכך עברנו שלב אחר שלב, עד לסיום השיעור שבו ידענו להכריע את דין הטלטול בחצר [למי שלא מסתמך על העירוב של כל השכונה, מחשש לרשות הרבים וכדומה].

אנו ממליצים לכל מניני החצרות לארגן שיעור כזה בחצרותיכם, ע"י האחראי על העירוב בשכונתכם, או ע"י רב אחר שעוסק בעירובין, וידע את הפרקטיקה של דיני המחיצות והבעיות המצויות, כי יש הרבה מעלות לשיעור כזה. בצורה זו הלימוד הוא אקטואלי מאוד, וגם עם המחשה מעשית, כולל גם שיעור וגם סיור והדגמה, והוא בזמן שאנשים בלאו הכי מתאספים, ואינו חורג מהוראות שמירת הבריאות. הציבור נהנה מאוד, וגם מקיימים בו את המעלה הגדולה של תורה ללמוד על מנת לקיים.

לאור החזרה למניני החצרות, נערוך בעז"ה שיעור הדגמה מוסרט, שיעסוק בדינים המצויים בעירובי החצרות, ויהיה ניתן לקבלו בקובץ פרטים נוספים ב"קו העידוכונים".

שיעור עם סיור ללומדים בישוב בגוש עציון

שיעור נוסף התקיים בישוב הדתי 'אלון שבות', לקבוצת בחורים שלמדו מסכת עירובין במשך תקופה ארוכה, עם לימוד ההלכות למעשה, והבחינו שעדיין חסר להם את החיבור אל העירובים הנעשים כיום. ופנו למוקד העירוב למסור שיעור עם סיור בשטח, להמחיש את הסוגיות וההלכות שעסקו בהם בשנה האחרונה.

בדיקת המנינים בסיור העירובים

במהלך השיעור השתתפו הבחורים עם שאלות רבות, על פתרונות שונים, וכן על השיטות המקילות וצורת הפסיקה בהלכות עירובין, שבהם נאמר בגמרא שהלכה כדברי המיקל בעירובין, ובכל זאת כשנתבונן בדברי המשנה ברורה, נראה שבהרבה מקומות הכריע כשיטות האוסרות, וגם במקומות שלא הכריע כתב הרבה פעמים להחמיר, ורק במעט מקומות כתב להשתמש בכלל של הלכה כדברי המיקל, וזאת לאחר שהוסיף שני צירופים להקל.

והנה זו אכן שאלה לא פשוטה, יש מתרצים על פי הפוסקים שכתבו שהלכה כדברי המיקל לא נאמר אלא במחלוקת האמוראים, וי"א גם במחלוקת ראשונים, אבל לא במחלוקת האחרונים, ולכן במחלוקות אלו יש להחמיר. ויש מבארים באופנים אחרים. ולסיכום אמרנו שההלכה מוכרעת על פי הוראות של גדולי ההוראה, שהורו לנו באלו דברים יש להחמיר.

לקראת בין הזמנים או סגר בבית

בימים אלו אנו עומדים במצב בלתי נודע, עיני כולם נשואות אל ה', להתפלל לצאת ולהיגאל ממגיפת הקורונה, ולזכות כבר לגאולה השלימה בבנין בית המקדש. בשנים קודמות היינו רגילים לעסוק בתקופה זו בהתארגנות לקראת ימי בין הזמנים, לחפש את הישוב המרוחק והנוף המיוחד, שנתארח ונטייל בו בימי בין הזמנים, את מספר המסלולים שנלך בהם, ומספר המשפחות שישתתפו בו. ובמוקד העירוב היתה פעילת רבה לתת מענה טוב לכל מאות ולפי השואלים, וכן לבדוק ולעדכן כל ישוב וכשרותו, ולהקים עירובים למשפחות שמבקשות את השירות המלא להידור מושלם.

התקנת עירובי זמני לקבוצות בשבוע שעבר

אבל בשנה זו הקב"ה מוביל אותנו בדרך אחרת, איננו יודעים אם נהיה ח"ו סגורים בארבע קירות הבית, או סגורים בין החובות העיר או השכונה, או אולי כן נוכל לנסוע לאיזה מקום להחליף אוירה אבל עם המשפחה הגרעינית בלבד. זה כבר לא מה שהיה, כבר לא נרדוף אחר מסלולים, ולא נבדו על הנופש עשרות אלפי שקלים, נתמקד בקיום החיוני שבביל להמשיך לקיים את מצוות ה', מתוך זהירות של ונשמרתם לנפשותיכם.

מבחינה זו, במוקד העירוב יש פחות עבודה, יש פחות ביקוש לכשרות העירובים בצמרים, אך בכל זאת זמן למנוחה. גם בזמנים אלו אנו יוצאים בס"ד אל הצפון ואל הדרום על מנת לתקן ולשפץ עירובים, למסירת שיעורים והדרכה בבודקים, אבל יש דבר מיוחד העומד לפנינו בתקופה זו.

שיעורים מיוחדים לקראת לימוד הדף היומי

בעוד פחות מחודש, באמצע ימי בין הזמנים, בתאריך כ"א אב תש"פ, מתחילים כל עם ישראל ללמוד מסכת עירובין, במסגרת לימוד הדף היומי העולמי. כל אחד רוצה לנצל את ההזדמנות הזו, להשקיע שלשה חודשים ולדעת את כל מסכת עירובין, לדעת הלכות מחיצות, הלכות עירובי חצרות, הלכות תחומין, ועוד, לדעת את הסוגיא בכל נושא, לדעת את ההלכה, להבין את צורת עשיית העירובים בזמנינו, ובעצם להקיף עוד נושא בתורתנו הקדושה.

נושא העירובים שפעם היה כל כך מרוחק, מחמת הקושי להבינו ולתרגם אותו לעולם המעשה, בדורינו גם זה מתורגם ומומחש, יש ספרי עזר, יש שיעורים ויש מצגות, כל אדם יכול להבין, גם אם יש לו רק מעט זמן להשקיע בלימוד הזה, אפשר להבין, אפשר ללמוד, ואפשר לדעת המון.

בנושא הזה אנו עוסקים בימים אלו, להוסיף עוד חוברות וביאורים למושגי היסוד, שיבארו ויבהירו כל פרט במסכת, ובמקביל לכך לערוך שיעורים וסיכומים על החלק ההלכתי היוצא מן הסוגיות, שסייעו למעיינים העוסקים בליבון הסוגיות בעיון, כדי שיהיה לכל אחד ואחד סיוע בצורת הלימוד שלו, עד כמה שניתן.

יש לציין שכבר בחודשי החורף לפני תחילת חולי הקורונה, התחלנו להיערך לעריכת שיעורים רבים, וסיורי עירובין לכלל לומדי המסכת, ולכלל הציבור. ולצערנו עקב המצב כמעט הכל נגז, כמו עוד הרבה דברים טובים, ומאת ה' היתה זאת. למרות זאת אנו מקיים שבתחילת ימי בין הזמנים, יהיו בידינו דברים המתאימים לתקופה, במגוון אפשרויות בשיעורים, במצגות, ובחבורות, כפי מה שיהיה ניתן לעשות באותם ימים. אבל מכיון שההפצה נראה תהיה מוגבלת מאוד, עקב אי התאספות במקומות ציבוריים, על כן אנו מציינים בזאת שכל אחד יראה להתעדכן בדברים החדשים שיופיעו בעז"ה.

ניתן לקבל היום: **חוברת "העירוב בזמנינו"** - חוברת יסודית להבנת עשיית העירובים בזמנינו, כולל שאלות לעיון.

מצגת עירובין - מצגת מקיפה על צורת עשיית העירובים בזמנינו, כולל דיני ארבע רשויות, עירובי חצרות, שכירות רשות, עמודי העירוב, חוטי העירוב, לחיים ועוד. (אורך שעה ורבע). מתאים לכל גיל.

בקרב אי"ה תצא לאור מצגת חדשה, שתתמקד בביאור המושגים ההלכתיים שבמסכת עירובין, המיועדת לכל אדם ובמיוחד ללומדי הדף היומי.

שיעורי דף היומי עם מסקנות הלכה - ניתן לשמוע בקול הלשון, מאת הרב משה אנגלרד שליט"א. מספר הקו הישיר - 073-295-1621

האם יש צורך לברר על העירוב בישוב שמוקף בגדר

לאחר השיעור יצאנו אל קצה הישוב, ועברנו על גבולות העירוב. והנה כידוע ישובים באזור גוש עציון, אמורים להיות מוקפים בגדר, מחמת קירבתם לישובים ערביים, ואם כן לכאורה העירוב מהווה ביותר, כי כולו מגדרות מפותחות ע"י הצבא, ואין שם בעיה כלל בנושא העירוב.

אבל האמת היא שלא כל הישובים באזור מוקפים בגדר. יש ישובים פתוחים לגמרי, וסומכים בהם על תל המתלקט שיש בו הרבה בעיות, ועל עמודי חשמל עם לחיים שגם בהם מצוי לצערינו שהלחי אינו מתחת החוט וזה דבר שיכול לפסול את העירוב כולו. אבל גם בשוויים המוקפים גדר, כגון בישוב זה שרואים מיד בכניסה מוקף בגדר טובה, עם שער שסגור ברובו עם שומר שישב כל היום, אם כן בזה נראה שאין טעם לעירוב סגור על העירוב, וצריך לחפש סגור במקום אחר. בכל זאת כאשר מבררים אצל העוסקים בעירוב מגלים שיש אזור גדול שהישוב התרחב ואינו מוקף בגדר.

בהזדמנות זו אנו רוצים לציין, דבר שנוגע גם להרבה מקומות אחרים, שיש אורחים שמתקשרים לשאול על העירוב בישוב ששכרו צימר, ואומרים שאין להם כל כך ספק אם העירוב טוב, כי המשכיר אמר להם שכל הישוב מוקף גדר, [וגם יש מי שבדק את כל הגדר כל שבוע], רק ליתר בטחון הם מתקשרים לברר במוקד העירוב. והמשיב יודע שרק בכניסה יש גדר, ורוב הישוב אינו מוקף כלל. אבל מה המשיב יכול לומר לשואל שבטוח שלא יתכן שהמשכיר טועה, הרי הוא גר במקום, והמשיב אינו גר במקום. יש מקרים שאנו נותנים לשואל לצאת להסתכל במקום מסוים ולגלות שאין גדר שלימה. אבל יש מקרים שאין ברירה ונותנים לשואל להבין לבד על מי הוא רוצה לסמוך בנושא כשרות מורכב כזה. עוד יש להוסיף שגם בתוך הגדר יש לפעמים בעיות נוספות של קרפיפות, שבטח יותר מבית סאתיים שאינו ראוי לשימוש. ואכמ"ל.

לכן בכל מקרה שמגיעים אל ישוב, צריך לברר את נושא העירוב אצל העוסקים בעירוב דוקא, ולא לפי דברי המשכיר או תושב מצוי, שבדאי ישבח את מה שהוא סומך עליו.

חוט שקשור להתיכת ענף בראש העמוד

במהלך הסיור הגענו למקום שהיה אדם פרטי שהוסיף עירוב לעצמו, לדרך חדשה שפתח אל ביתו, ועשה עמודים מברזל ולא חיבר עוד מוט ברזל

בראש העמוד. על מנת לקשור את חוט העירוב בצורה שיהיה מעל העמוד ולא מן הצד, הוא מצא פתרון מיוחד, תקע חתיכת ענף עץ בתוך העמוד, וקשר את החוט מסביבו. בפתרון זה יש חשש גדול מאוד, כיון שהחוט קשור מסביב, ואמנם אם הוא מסביב לענף, והענף צר יותר מהעמוד ברזל, יוצא שהחוט הוא מעל הברזל. אבל בהרבה מקרים החוט כלי ליהיה מעט, כי אין משהו שתופס אותו שלא ירד [מלבד בליטה קטנה בעובי שני מילימטר], וברגע שהחוט יורד מעט, הרי הוא מן הצד, והוא נפסל. הבחורים התעניינו מאוד בפרטים ההלכתיים, והתבוננו היטב בראש העמוד, עד שהגיעו למסקנה שהחוט עדיין מעל הברזל, אבל ברור שזה יכול בקלות להיפסל, ויש חשיבות עליונה לעשות עמוד תיקני עם ראש מקצועי, כדי שלא יהיה מכשול גדול ח"ו.

מקרים אחרים כלל ליהיה מעט, כי אין משהו שתופס אותו שלא ירד [מלבד בליטה קטנה בעובי שני מילימטר], וברגע שהחוט יורד מעט, הרי הוא מן הצד, והוא נפסל. הבחורים התעניינו מאוד בפרטים ההלכתיים, והתבוננו היטב בראש העמוד, עד שהגיעו למסקנה שהחוט עדיין מעל הברזל, אבל ברור שזה יכול בקלות להיפסל, ויש חשיבות עליונה לעשות עמוד תיקני עם ראש מקצועי, כדי שלא יהיה מכשול גדול ח"ו.

עירוב חדש למלון בקיבוץ על החוף

במחלקת התקנת עירובין ברחבי הארץ עסקנו בשבוע האחרון בהתקנת עירוב בקיבוץ הנמצא באיזור חיפה על חוף הים, ויש בו בית מלון שמשמש לציבור הדתי וגם בתקופות מסוימות לציבור החרדי, בשנה האחרונה התארחו בו בנות סמינר, והתקשרו שבוע קודם לכן לברר על העירוב, והתברר שאין כלל עירוב בקיבוץ זה, ואף בית המלון אינו מוקף בפני עצמו, זאת אומרת שלא ניתן לקחת שום דבר מחדרי האירוח על חדר האוכל הנמצא במבנה נפרד, וכן החדרים פרוסים במבנים נפרדים.

ברור הדבר, שבנות במצב כזה אינן יודעות כיצד להישמר מטלטול האסור, בפרט שהן רגילות במקום מגוריהן לטלטל ללא חשש. קשה להן להבדיל בין השכונה לבין מקום שאין בו עירוב, כי לא הורגלו לכך. ואם כן הבאת הבנות למקום כזה, הוא מכשול גדול באיסור חילול שבת רח"ל.

הנהלת הסמינר ביקשה להקים עירוב לאותה שבת, והביאו לשם אברך שאחראי על עירוב באיזור חיפה, ולאחר מאמץ רב עשה להם עירוב זמני לאותה שבת. בתקופה האחרונה פנה משגיח הכשרות, אדם מסור וירא שמים, אל הנהלת המלון כדי לתת כשרות גם בשאר הצרכים של אדם שומרי שבת. בעקבות זאת בתחילה הוא פנה לאיש תחזוקה שיתן הצעת מחיר לביצוע העבודה, אותו אדם הגיע והציע את השירות אבל ציין שאינו יודע מה צריך על פי הלכה, אלא שהוא מוכן לעשות כל דבר כפי

הבנתו. בעקבות זאת פנה המשגיח אל מוקד העירוב, שיתן הוראות הלכתיות, ופיקוח על העבודה, וכן ישלח את העובדים המוסמכים שיודעים לעשות את התקנת העירוב בצורה הטובה ביותר על פי ההלכה.

עמודים ששימשו לעירוב והחוט מהצד ממש

כשהגענו אל המקום, הראה לנו המשגיח שיש מספר עמודים בגבול המלון שהם שימשו בעבר לעירוב שבת, ניגשנו על העמודים והופתענו לגלות שבכל שורת העמודים הזו החוטים היו קשורים מן הצד ממש, וזה לא דבר שקרה לאחר זמן, אלא צורת ההתקנה מלכתחילה היתה על ידי שהלחימו עיגול ברזל מן הצד של העמוד, והעבירו בתוכו את החוט, כדרך שעושים לחוטי חשמל המותקנים באופן פרטי. וכמובן לא היו בהם לחיים, וגם כעת לא ניתן לעשות לחיים על החוף, אלא צריך להחליף את העמוד, או להחליף לפחות את ראש העמוד. המשגיח ראה מיד את הבעיה אמר מיד שבשביל זה הוא לא רוצה להביא אדם סתם שיתקן כי יתכן שהוא יעשה עבודה רבה, אך לא תהיה על פי ההלכה, וכל השקעה שהוא מתאמץ עבורה תלך לאבדון, לכן הוא זקוק לעובדים שיודעים את ההלכה, ויתקנו את העירוב כראוי.

מדבר זה אנו רואים את חשיבות ידיעת ההלכות. דבר זה פשוט וברור לכל אחד בכל מערכת כשרות שהעוסקים צריכים פיקוח של משגיח היודע את ההלכות, ולא ניתן לעשות חיקוי בלבד, בלי לדעת את ההלכות, כי במקרים אלו יתכן שיהיו שינויים קלים שאוסרים ופוסלים באופן

רק בעירובין הדבר אינו ברור לכל, ולצערינו אנו מגלים בהרבה מקומות את התוצאה העגומה הזו שלאחר השקעה רבה בתיקון העירוב, עדיין ישנם דברים המעכבים מעיקר הדין.

אנו מקווים שבזכות התעוררות הציבור ללמוד הלכות עירובין ולעסוק בהם, ולהקפיד על ביורו הכשרות בכל מקום בצורה הראויה, נזכה שבעזרת ה' בכל המקומות תהיה מודעות לפסח על העירוב על ידי אנשים הבקיאים בהלכה, ולא יצא ח"ו מכשול מתח"ו.

רשימת ביאור המושגים במסכת עירובין

דבר נוסף שנערכים ב"מוקד העירוב" לרגל התחלת לימוד מסכת עירובין במסגרת הדרך היומית העולמית, בתאריך כ"א אב ה'תש"פ, לערוך מגוון מאמרים, שיפורסמו לציבור הרחב, וכל מגיד שיעור, כל לומד, יוכל לגשת אל הבנת הדברים בקלות, עם המחשת ההלכות הנוהגות בזמנינו, שהם חלק נוסף על הלימוד בגמרא.

וכאן המקום לציין את ההבדל בין לימוד עירובין לבין כל נושא אחר. לרוב האנשים נראה שלימוד מסכת עירובין והלכות עירובין הוא דבר רחוק מהבנתם, ולכן יש אנשים שנמנעים מלימוד מסכת זו. אבל אנחנו שעוסקים שנים רבות בנושא, רואים שזו הנחה מוטעית, עירובין הוא דבר מעניין ונגיש לכל אדם. יש מעט סוגיות מסוימות שקשה להבין, כמו שיש בכל מסכת, אבל באופן כללי כל אחד יכול להנות מהלימוד הזה, ולהגיע גם לידי התענינות מיוחדת, בעמודי העירוב ובחוסים הנמצאים בסביבתנו, ואיננו יודעים כיצד הם משמשים, והלימוד מעניין עוד יותר ממסכתות אחרות.

החלק החסר הוא, המבוא לדברים, ההסבר הפשוט, וההמחשה של התמונות. והסיבה לכך היא, משום שיש דברים ומושגים שכל אדם חי אותם במובן הגשמי, ולכן כשניגש אל הלימוד אינו צריך הסבר על המושגים, ואפשר מיד להסביר את ההלכות. לזוגמא, אינו לומד הלכות מבשל, יודע מהו בישול של סיר על האש, ומהי 'קדרה על התנור', גם המושג 'שליש בישול' מובן מיד. או בהלכות ברכות, יודע מהו ירק ומהו עץ, מה הם סוגי הברכות. ובהלכות נזיקין, מהו שור, מהו גגב וגזלן, תשלומים ועוד, הכל ברור, וניגש ישר אל פרטי הסוגיא.

לעומת זאת בעירובין, המושגים אינם מובנים מאליהם, כל דבר צריך קצת להקדיש סדר, צריך להסביר מהו 'קרפף', ומהו 'חבטה', מהו מבוי, ומהו פרוץ במלואו, דיומדין, פסים, גזוטרטא, זיזים, שכירות רשות, ועוד עשרות דברים, שאינם ברורים מאליהם, וגם מגידי השיעורים מסתפקים כיצד להסביר אותם בצורה מובנת למשתתפים. לכן כחלק מההיערכות לקראת התחלת הלימוד העולמי, אנו עורכים בס"ד רשימת המושגים מורחבת ככל האפשר, עם ביאור כל נושא בצורה קצרה וברורה, שכל לומד ומגיש יוכל להשתמש בהם, לשזור הסברים בלימוד, כדי שהלימוד יהיה ברור לכל אדם, ועוד נוסף ברשימה זו, ביאור במה משתמשים היום בעשיית העירובים, דיני המחיצות, העמודים והחוסים, בצורה שהלימוד יוסיף לעניין את השומעים גם אחרי סיום השיעור, כאשר יראו ברחוב עמוד של עירוב, ויזכרו בדברי מגיד השיעור.

בעקבות המצב נפתח קו לעידכונים
על שיעורים חדשים בעירובין
סיוורים לקבוצות שיעורו בבין הזמנים (לפי הכללים)
הקרנות של מצגות ברחבי הארץ
חידונים ותשבצים לילדים, ועוד
מספר הקו - 0733-83-5563

המאגר התורני לספרי עירובין, בכתובת <http://hiruv.com/> שליחת ספרים, לכתובת - M548483320@GMAIL.COM
במייל אוטומטי לשלוח שורות הנושא את המילים - קטלוג חדש, ללא תוספת, לכתובת - A548483320@GMAIL.COM

לשיעורי הדרכה דיגיטליים - מכון הלכה למעשה - A532534735@GMAIL.COM